

Asia: VN/23259/2024

Hallituksen esitysluonnos laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta varhaiskasvatuslain muuttamisesta ja yksityisen päiväkotitoiminnan rekisteröintimenettelystä.

Esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti keventää palvelun-tuottajien hallinnollista työtä. Pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan yksityisessä varhaiskasvatuksessa palataan ilmoitusmenettelyyn, jotta kevennetään palveluiden järjestäjien hallinnollista työtä. Ehdotetussa rekisteröintimenettelyssä yksityisen päiväkotitoiminnan saisi aloittaa heti, kun toiminnanharjoittajan yleiset edellytykset ja toimitilat on tarkastettu. Esityksen mukaan tällä nopeutettaisiin ja sujuvoitettaisiin toiminnan aloittamista. Lisäksi esityksen tavoitteena on säätää entistä selkeämmin toiminnan yleisten edellytysten tarkastamisesta ennen toimitilojen tarkastamisen pyytämistä.

Kuntaliiton näkemyksen perusteella lakiesitys ei millään tavalla kevennä varhaiskasvatuksen järjestäjän hallinnollista työtä. Esityksellä arvioidaan olevan viranomaisten toiminnan näkökulmasta vain vähäisiä taloudellisia vaikutuksia. Ehdotettu rekisteröintimenettely ei muuttaisi aluehallintoviraston tai kunnan roolia prosessissa, eikä rekisteröintihakemuksen käsittely eroaisi nykyisestä lupahakemuksen käsittelystä. Kuntaliitto vaatii vakavasti pohtimaan tämän lakimuutoksen tekemistä, mikäli tosiasiallisesti toimintatavoissa mikään ei juurikaan muuttuisi.

Näkemyksemme mukaan lakimuutos tavoitteen vastaisesti lisää hallintotyötä ja tältä osin kustannuksia uuden terminologian ja tarvittavien muutosten haltuun ottamisen osalta. Lisäksi kunnan tulee ohjata ja neuvoa palveluntuottajaa rekisteröintihakemuksen tekemisessä mikä joiltakin osin muuttuisi nykyisestä luvan hakemiseen liittyvästä vastaavasta menettelystä. Tämä vaatii henkilöstön uudelleen kouluttamista ja uusia neuvotteluja palveluntuottajien kanssa, jotka eivät vielä ole edes hakeneet toimintalupaa, koska siirtymäaika sen osalta on vielä jäljellä. Kuntaliitto

pitää varmana, että nyt esitettävällä muutoksella ei kevennetä palveluiden järjestäjien hallinnollista työtä.

Kuntaliiton käsityksen mukaan kunnat pitävät nykyisen lupamenettelyn osalta hyvänä sitä, että aluehallintoviranomainen tarkistaa palveluntuottajan toimintaedellytykset. Tältä osin nykytilanne tulisi säilyttää. Kuntaliitto muistuttaa, että edellisen muutoksen osalta emme lausunnoissamme pitäneet silloin esitettyä lakimuutosta lupamenettelyn osalta toimintaa parantavana uudistuksena eikä tarpeellisena. Olimme jo silloin sitä mieltä, että ilmoitusmenettely oli toimiva ja yhteistyö aluehallintoviranomaisen kanssa toimi hyvin. Esitimme jo silloin, että käytäntöä olisi tullut muuttaa vain osittain. Käsityksemme perusteella tämä esitys ei muuta nykykäytäntöä paitsi terminologian osalta.

Esityksen mukaan yksityisen päiväkotitoiminnan harjoittaminen edellyttäisi, että palveluntuottaja ja sen toimipaikat olisi rekisteröity Valviran ja aluehallintovirastojen ylläpitämään palveluntuottajien rekisteriin, eli Soteriin. Näin toimitaan nytkin. Ainoa havaittava ero nykykäytäntöön olisi se, että toiminnan saisi aloittaa heti, kun rekisteröintiviranomainen on tarkistanut toiminnan yleiset edellytykset ja kunta on suorittanut toimitilojen tarkastuksen. Palveluntuottajan näkökulmasta eroa tuskin huomaa. Ja kunnan sekä aluehallintoviranomaisen keskinäinen työ säilyy samanlaisena.

Pidämme myös erikoisena poukkoilevaa lainsäädäntötyötä. Nykyinen lupamenettely on ollut olla voimassa 1.1.2023 alkaen ja sen siirtymäaika on vielä kesken. Nyt nopealla aikataululla esitettävä muutos entisestään sekoittaa juuri haltuun otettua toimintatapaa. Varhaiskasvatuksen muuttamisesta annetun lain (326/2022) siirtymäsäännösten mukaan, jos yksityinen palveluntuottaja on 1.1.2023 voimassa olleiden säännösten nojalla merkitty yksityisten palvelujen antajien rekisteriin, palveluntuottaja saa rekisterimerkinnän perusteella järjestää tai tuottaa päiväkotitoimintaa 31. päivään joulukuuta 2026. Lokakuussa 2024 luvan oli hakenut 41 prosenttia (167/403 kpl) yksityisistä palveluntuottajista, mukaan luettuna suurimmat päiväkotiketjut. Kuntaliitto on huolissaan niistä lukuisista pienistä alueellisista toimijoista, joiden osalta luvan hakeminen on vielä tekemättä. Esityksessä ei ole mainittu miten toimitaan niiden toimijoiden osalta, jotka ovat nykyisen lain perusteella rekisterissä, mutta eivät ole hakeneet vielä toimintalupaa. Hakevatko he uudelleenrekisteröintiä 31.12.2026 mennessä? Poistuvatko he rekisteristä elleivät ole niin toimineet? Miten kunta toteuttaa esitettyä neuvonta ja ohjausvelvoitetta tässä tilanteessa? Kuntaliitto pohtii, miten eri toimijoiden osalta jatkuvassa lainsäädännön muutoksessa voi enää toimia. Tällä muutoksella saattaa olla merkittäviä vaikutuksia toimijajoukon kaventumiseen ja keskittymiseen.

Esityksessä todetaan, että ministeriö on valmistelun aikana tavannut aluehallintoviraston ja Sosiaali ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston edustajia sekä Suomen Kuntaliittoa. Kuntaliitto pitää erikoisena mainintaa, että lain valmistelun yhteydessä olisi tavattu Kuntaliittoa. Näin ei ole tapahtunut tämän lakivalmistelun yhteydessä.

Lahtinen Jarkko
Suomen Kuntaliitto